

Број: 03/10-50-19-409-25/12
Сарајево, 20.11.2012.

Истраживање број: 131
Врста истраживања:
KIR – кратки истраживачки рад

**ПОСЛАНИЧКА ПИТАЊА – КРАТАК ПРЕГЛЕД РЕГУЛИСАЊА У
НЈЕМАЧКОЈ, ФРАНСУСКОЈ, ФИНСКОЈ И НОРВЕШКОЈ**

Припремили:
Аида Османовић
Александар Мићић

Дескриптор: Пословници

Истраживање је намењено посланицима и делегатима, који могу поставити додатна питања, сугестије и коментаре на email адресу: istrazivacki.sektor@parlament.ba.

Јавност Босне и Херцеговине може коментирати радове, али Истраживачки сектор нема могућност да одговара на коментаре и дискутира о истраживању.

Информације наведене у садржају истраживања важеће су у тренутку припреме истраживања и оне се не ажурирају након објаве истраживања.

Истраживање не одражава званичан став Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине (PSBiH).

POSLANIČKA PITANJA – KRATAK PREGLED REGULISANJA U NJEMAČKOJ, FRANCUSKOJ, FINSKOJ I NORVEŠKOJ

UVOD

Postavljanje poslaničkih pitanja u parlamentu predstavlja određeni vid parlamentarne kontrole nad radom vlade. Poslanička pitanja se uglavnom postavljaju kako bi se otvorila rasprava i dobile tačne informacije o određenom pitanju.

Cilj ovog rada je da ukratko predstavi mogućnosti poslanika u parlamentu Njemačke (Bundestag – Donji dom), Francuske (Narodna skupština – Donji dom), Finske i Norveške da postave usmeno ili pisano pitanje vladi, odnosno nadležnom ministru, da učestvuju u raspravi nakon što dobiju usmeni odgovor, mogućnosti i ostalih poslanika da učestvuju u toj raspravi i slično. Procedura postavljanja poslaničkih pitanja je uređena poslovnicima parlamenata i ona je u ovim parlamentima vrlo slična. Npr. predsjednik parlamenta ima glavnu ulogu u posredovanju između parlamenta i vlade, a često ima i mogućnost da odbije postavljanje nekog pitanja. U nekim parlamentima pitanja mogu postavljati i parlamentarne komisije ili klubovi poslanika, kao npr. u Francuskoj i Norveškoj.

NJEMAČKA

Procedura postavljanja poslaničkih pitanja tokom sjednica Bundestaga uređena je Poslovníkom Bundestaga. Svim sjednicama Bundestaga i sjednicama komisija mogu prisustvovati članovi Bundesrata (Gornjeg doma Parlamenta) i Savezne vlade, kao i njihovi predstavnici, i imaju pravo da dobiju riječ.¹ Takođe, Bundestag i njegove komisije mogu zahtijevati prisustvo svih članova Savezne vlade sjednici Bundestaga.²

Poslanička pitanja se ne mogu postavljati lično ministru, nego Saveznoj vladi, koja to pitanje dalje upućuje svom nadležnom ministru. Tokom svake sedmice zasjedanja Bundestaga ukupno vrijeme predviđeno za *usmena poslanička pitanja* iznosi najviše 180 minuta, a svaki poslanik ima pravo da Saveznoj vladi postavi dva pitanja kojima se zahtijevaju usmeni odgovori tokom sedmičnog zasjedanja Bundestaga. Pitanja treba da budu tako postavljena da je na njih moguće dati kratak odgovor i ne smiju sadržavati subjektivne izjave poslanika. Svako pitanje može biti podijeljeno na dva potpitanja. Pitanja se odnose na oblasti za koje je Savezna vlada ima direktnu ili indirektnu odgovornost. S druge strane, na usmena pitanja koja se odnose na tačku dnevnog reda tekuće sedmice zasjedanja Bundestaga odgovara se u pisanoj formi. Usmena pitanja koja su od lokalnog značaja, predsjednik Bundestaga prosljeđuje Saveznoj vladi, zahtijevajući odgovor u pisanoj formi.

Poslanik Bundestaga koji postavlja pitanje ima pravo da postavi dva dodatna pitanja ukoliko se na njegovo pitanje odgovara usmeno. Predsjednik Bundestaga dozvoljava i drugim poslanicima Bundestaga da postavljaju dodatna pitanja, sve dok se ne remeti ustaljeni tok vođenja sjednice. Predsjednik odbija svako dodatno pitanje koje nije u direktnoj vezi sa glavnim pitanjem. Pitanja se prethodno podnose, u četiri kopije, predsjedniku Bundestaga

¹ Izvor: Član 43. Poslovnika Bundestaga, internetska stranica Bundestaga: <https://www.btg-bestellservice.de/pdf/80060000.pdf> (datum pristupa stranici 06.11.2012.)

² Izvor: Član 43. st. 2. Ustava Njemačke, internetska stranica Bundestaga: <https://www.btg-bestellservice.de/pdf/80201000.pdf> (datum pristupa stranici 07.11.2012.)

(Sekretarijatu Parlamenta). Usmena pitanja se podnose predsjedniku Bundestaga najkasnije do 10 sati, a Saveznoj vladi najkasnije do 12 sati u petak koji prethodi sedmici zasjedanja Bundestaga. Predsjednik dozvoljava da se tokom sjednice postave pitanja od očiglednog javnog interesa (hitna pitanja), ukoliko su ona dostavljena prethodnog dana do 12 sati.

Tokom dijela sjednice u kojem se postavljaju poslanička pitanja, predsjednik Bundestaga proziva poslanika koji će postaviti pitanje i saopštava redni broj pitanja. Hitna pitanja se postavljaju na početku sjednice. Na pitanja se može odgovoriti samo ukoliko je prisutan poslanik koji je postavio pitanje. Ukoliko je on odsutan, na njegovo pitanje će biti odgovoreno u pisanoj formi, ako je to, od predsjednika Bundestaga, zahtijevao taj poslanik prije početka dijela sjednice u kojem se postavljaju pitanja. Ako nadležni savezni ministar ili njegov zamjenik nisu prisutni cijelo vrijeme na sjednici, poslanik može zahtijevati da postavi svoje pitanje na početku sjednice dok su ministar ili njegov zamjenik još prisutni. Njegovo pravo da postavi pitanje ne smije biti ograničeno. Na pitanja na koja, zbog nedostatka vremena, nije dobijen odgovor tokom sjednice, odgovara Savezna vlada u pisanoj formi, izuzev ako poslanik, do kraja dijela sjednice na kojem se postavljaju pitanja, povuče svoje pitanje. Pisani odgovor na ova pitanja uključuje se u aneks zapisnika sa plenarnih rasprava.

Pravo na postavljanje *pisanih pitanja* Saveznoj vladi ima svaki poslanik Bundestaga i to najviše četiri pitanja mjesečno, zahtijevajući odgovor u pisanoj formi. Savezna vlada mora odgovoriti na pitanja u roku od sedmicu dana nakon što Savezni kancelar primi pitanja. Odgovori primljeni tokom sedmice se objavljuju naredne sedmice zajedno sa pitanjima. Ukoliko predsjednik Bundestaga (Sekretarijat Parlamenta) nije primio odgovor na pitanje u prethodno navedenom roku, poslanik koji je postavio pitanje može da, nakon isteka propisanog roka, zahtijeva usmeni odgovor na svoje pitanje na prvoj sljedećoj sjednici, tokom dijela sjednice za postavljanje poslaničkih pitanja. U tom slučaju, poslanik podnosi ovaj zahtjev predsjedniku Bundestaga (Sekretarijatu Parlamenta) najkasnije dan prije održavanja poslaničkih pitanja do 12 sati, a pravo na postavljanje dodatnih pitanja tokom davanja odgovora ima samo taj poslanik koji je i postavio pitanje. Ukoliko je na pitanje, u međuvremenu, odgovoreno, poslanik koji je postavio poslaničko pitanje može postaviti pitanje zašto se nije odgovorilo u propisanom roku od sedmice dana.³

FRANCUSKA

Članovi Narodne skupštine (Donji dom) Francuske mogu ministru Vlade uputiti poslanička pitanja pisano ili usmeno.

Pisana pitanja se objavljuju u Službenom glasniku Republike Francuske, a nadležni ministar odgovara na pitanje u roku od dva mjeseca, objavljujući svoj odgovor u Službenom glasniku. U Službenom glasniku se takođe objavljuje spisak pitanja na koja nije odgovoreno u propisanom roku. Poslije ove objave, nadležni ministar ima još mjesec dana da odgovori na ta pitanja, prije nego što poslanik preuzme inicijativu i ponovo postavi isto pitanje.

³ Izvori:

1. Poslovnik Bundestaga Aneks 4, Uputstva za vrijeme odvojeno postavljanju poslaničkih pitanja i za pisana pitanja.

2. Sažetak odgovora na ECPRD zahtjev „Procedure za postavljanje parlamentarnih pitanja u drugim zemljama“, internetska stranica ECPRD: <https://ecprd.secure.europarl.europa.eu/ecprd/secured/detailreq.do?id=123781> (datum pristupa 07.11.2012.)

Klubovi poslanika imaju mogućnost da svake sedmice izaberu određeni broj pitanja na koja nije odgovoreno u propisanom roku od dva mjeseca. Nakon što se ona ponovo postave na njih se mora odgovoriti u roku od 10 dana. Na ovaj način klubovi poslanika su, tokom parlamentarne 2009./2010. godine, izabrali 624 pitanja (od ukupno oko 30.000 pitanja).. Prije objavljivanja, pisano pitanje odobrava i formalno provjerava Sekretarijat Doma. Provjerava se, na primjer, da li je pitanje upućeno nadležnom ministru i da ne sadrži optužbe protiv trećih lica.

Broj, prvenstveno, pisanih poslaničkih pitanja značajno raste svake godine. Prema podacima sa internetske stranice Narodne skupštine Francuske, postavljeno je skoro 30.000 pisanih pitanja u 2009./2010., u poređenju sa oko 12.000 pisanih pitanja u 1994./1995. parlamentarnoj godini.

Usmena pitanja se postavljaju na dva različita načina - usmena pitanja bez rasprave ili pitanja za Vladu.

Usmena pitanja bez rasprave poslanici imaju pravo postaviti na dvije posebne sjednice koje Narodna skupština održava svake sedmice. Ova pitanja se u pisanoj formi dostavljaju Vladi 15 dana prije sjednice i za njih nije potrebno prethodno odobrenje. Na svakoj sjednici može da bude postavljeno do 32 usmena pitanja i ona su raspoređena između klubova poslanika. Nakon što poslanik, na ovoj sjednici, usmeno postavi pitanje, ministar usmeno odgovara. Vrijeme za postavljanje jednog pitanja i davanje odgovora je do 6 minuta. Ako u okviru tog perioda preostane još vremena, ono se može iskoristiti za razmjenu komentara između poslanika i ministra.

Pitanja za Vladu poslanici imaju pravo postaviti na druge dvije posebne sjednice koje Skupština održava svake sedmice. Ovim posebnim sjednicama prisustvuju svi ministri iz Vlade i direktno odgovaraju na poslanička pitanja. Na ovim sjednicama se može postaviti do 15 pitanja, a ona su raspoređena između klubova poslanika na isti način kao i usmena pitanja bez rasprave. Ne postoje druga ograničenja u pogledu sadržaja pitanja, osim da ne mogu sadržavati prijetnje i uvrede. Nakon što ministar odgovori na pitanje nema daljnje rasprave, tako da se ni poslanik koji je postavio pitanje, a ni drugi poslanici ne mogu ponovo javiti za diskusiju o ovoj temi. Jedan sat prije sjednice objavljuju se imena poslanika koji će postaviti pitanja, ali se sama pitanja ne objavljuju, tako da se ona ne mogu niti provjeriti, niti odobriti. Ove sjednice se uživo emituju na radiju i televiziji i često privlače veliku pažnju.⁴

FINSKA

Pravo na postavljanje poslaničkih pitanja u Parlamentu Finske uređeno je Ustavom Finske, a detaljnije odredbe o postavljanju pitanja i davanju odgovora uređene su Poslovníkom Parlamenta Finske.

Članovi Parlamenta u Finskoj mogu postaviti *pisano ili usmeno pitanje* pojedinačnom članu Vlade. Pitanja se moraju odnositi na nadležnosti Vlade, odnosno nadležnog ministra. Predsjednik Parlamenta i Sekretarijat imaju glavnu ulogu u administriranju pitanja, npr. pisano pitanje se mora, prije upućivanja nadležnom ministru, predati predsjedniku

⁴ Izvor: Sažetak odgovora na ECPRD zahtjev „Procedure za postavljanje parlamentarnih pitanja u drugim zemljama“

Parlamenta; tokom rasprave koja slijedi nakon odgovora na postavljeno pitanje, predsjednik odlučuje kome će dati riječ. Međutim, predsjednik nema uticaja na sam sadržaj pitanja, tako da nije potrebno odobrenje predsjednika ili Doma za postavljanje pitanja.

Pisana pitanja moraju biti korektna i precizna i ona se predaju predsjedniku Parlamenta, koji ih prosljeđuje nadležnom ministru. Na pitanje se mora odgovoriti u roku od 21 dana. Pisano pitanje se također može podnijeti tokom pauze sjednice. Ako postoji razlog za to, Parlament može odlučiti da poslanik može postaviti samo određeni broj pisanih pitanja tokom sjednice Parlamenta ili dijela sjednice.

Usmena pitanja se postavljaju i na njih se odgovara direktno tokom dijela sjednice za postavljanje parlamentarnih pitanja, tako da nisu unaprijed poznata. Predsjednik Parlamenta odlučuje koji poslanik će postaviti svoje pitanje. Nakon datog odgovora može slijediti rasprava, tokom koje poslanik koji je postavio pitanje može dobiti riječ najmanje jedanput, a u raspravi mogu učestvovati i ostali poslanici. Svi učesnici rasprave imaju ograničeno vrijeme za raspravu i to jednu minutu, a predsjednik Parlamenta odlučuje kome će dati riječ i koliko učesnika će imati pravo na raspravu. Kada predsjednik smatra da se o određenoj temi dovoljno diskutovalo, on ili ona zaključuje raspravu. Ove rasprave se često prenose na radiju i televiziji uživo. U periodu 2007. – 2010. godine podneseno je oko 4.000 pisanih i 800 usmenih pitanja.⁵

NORVEŠKA

Procedura postavljanja poslaničkih pitanja je utvrđena Poslovníkom Parlamenta Norveške. Postoje *pisana i usmena pitanja*.

Predsjednik Parlamenta ima relativno veliki uticaj na pitanja koja se postavljaju i način vođenja rasprava. Članovima Parlamenta su dostupne različite procedure za postavljanje parlamentarnih pitanja. Osim toga, i parlamentarne komisije mogu u određenim slučajevima postavljati pitanja ministrima.

Pisana pitanja za pisane odgovore moraju biti relativno kratka – ne duža od jedne A4 stranice. Ako predsjednik Parlamenta smatra da se pitanja ne odnose na nadležnosti Vlade, on ili ona će odbiti pitanje. U suprotnom, pitanje se prosljeđuje nadležnom ministru, na koje on mora odgovoriti u roku od šest radnih dana. Odgovori ne smiju biti duži od dvije A4 stranice. Ministar također ima pravo odbiti dati odgovor. Tokom perioda od jedne sedmice član Parlamenta ne može postaviti više od dva pisana pitanja, uključujući pitanja i za pisani i za usmeni odgovor.

Usmena pitanja se mogu podijeliti na usmena pitanja za usmeni odgovor i pisana pitanja za usmeni odgovor.

Usmena pitanja za usmene odgovore se postavljaju ili pisano ili usmeno. Na ova pitanja se odgovara u vrijeme kada se inače postavljaju pitanja u Parlamentu Norveške tokom tzv. *vremena za pitanja*, svake srijede ujutro.

⁵ Izvor: Sažetak odgovora na ECPRD zahtjev „Procedure za postavljanje parlamentarnih pitanja u drugim zemljama“

Prvo se postavljaju *usmena pitanja za usmene odgovore*. Prethodno član Parlamenta koji želi postaviti pitanje ministru mora obavijestiti predsjednika Parlamenta o svojoj namjeri da postavi pitanje, ali ne i o sadržaju samog pitanja. Predsjednik Parlamenta odlučuje koji članovi Parlamenta mogu postaviti svoja pitanja i odlučuje kome će dati pravo da se obrati tokom rasprave. Vrijeme za postavljanje pitanja i davanje odgovora ne može trajati duže od po dvije minute, a svi učesnici daljnje rasprave o tom pitanju mogu dobiti još po jednu minutu dodatnog vremena. U ovoj raspravi mogu učestvovati i ostali članovi Parlamenta.

Nakon ove rasprave, postavljaju se *pisana pitanja za usmene odgovore* i tada ministri daju usmene odgovore na pisana pitanja poslanika koja su postavljena najkasnije do četvrtka prethodne sedmice. U raspravi koja slijedi ne mogu učestvovati članovi Parlamenta koji nisu postavili pitanje.

Inače, pitanje koje je ranije postavljeno, a na koje još nije dat odgovor, ne može se ponovo postavljati. Osim članova Parlamenta, pitanja nadležnim ministrima mogu postavljati i komisije tokom razmatranja zakona koje je predložila Vlada.⁶

⁶ Izvor: Sažetak odgovora na ECPRD zahtjev „Procedure za postavljanje parlamentarnih pitanja u drugim zemljama“